

A PERSON AUTHORIZED TO MANAGE AND REPRESENT A DEBTOR COMMUNITY IN THE REGIME OF REHABILITATION

Meri Ketiladze

Doctoral candidate of Law, Guest lecturer, Caucasus International University, Georgia

ARTICLE INFO

Article History:

Received 25.11.2022
Accepted 15.12.2022
Published 28.12.2022

Keywords:

Insolvency,
Restructuring Regime,
Manager

ABSTRACT

The rights and duties of the director in entrepreneurial activities are regulated by both the 1994 and 2021 editions of the Law of Georgia "On Entrepreneurs". The powers assigned to him/her include leadership and representation of the entrepreneurial company. The legal relations of the director often goes beyond the scope of corporate law. Accordingly, the rights and duties established by other fields of law apply to him. One of them is the law of insolvency, which provides for the director's involvement in such a regime as the rehabilitation regime. In the paper, the role of the director is considered within the framework of the regulation of the law of insolvency, the rehabilitation regime, which is regulated by the law of insolvency. In addition to reacting to the imperatively determined action, the law obliges the director to assess the evaluable and foreseeable circumstances and to take appropriate action on it. The topic is relevant and interesting, because in addition to the civil liability towards the director, criminal liability may also be considered. In order to properly discuss the topic provided by the article, the laws on Insolvency Proceedings and on Rehabilitation and Collective Satisfaction of Creditors are compared with each other. Decisions/rulings of the general courts of Georgia have been used in the paper in order to clarify the position of the court regarding the issue. And, in certain cases, the legal norms of different countries and foreign language literature are cited in the article for the purpose of making a comparison.

INTRODUCTION

In insolvency law, the rehabilitation regime is of great importance. The director appears here as one of the main actors. This article is interesting and innovative in that it discusses the legal status of the director in the insolvency field. In addition, there are no adequate and sufficient studies on the given topic. To produce a proper standard paper, various research methods, such as historical, comparative, narrative, descriptive, and other methods, are utilized.

The purpose of the research topic is to study the legal framework established for the director in the field of insolvency.

The research subject is the study of the existing and old editions of the Georgian laws on Insolvency Proceedings and the Law “On Entrepreneurs”, in which the director’s institution falls.

The research aims to study the directors’ rights and responsibilities based on the comparative analysis of Georgian and foreign countries.

The field of insolvency is becoming a popular topic day by day. The rehabilitation regime, established by law, is gaining more importance than the bankruptcy regime. In particular, the debtor’s insolvency/anticipated insolvency¹ is considered the basis for starting the rehabilitation regime. According to the law, the debtor is insolvent if they are unable to cover the due obligations.² As for expected insolvency, there is no directly defined definition. It does not mean a specific case of non-fulfilment of the obligation. Here, an expected fact is assumed in the future, which may or may not become reality. The forecast of insolvency does not refer to any fixed period but to the “near future”, in which time the director can foresee the future development,³ and for the anticipation, it is necessary to make a proper, reasonable decision. In the literature, it is considered that if the community can avoid insolvency by taking appropriate measures, it is implied that it is not threatened with insolvency.⁴

*“Expected insolvency, in the absence of a uniform definition, is a category to be evaluated in each specific case, and the decision of when to consider an enterprise as “expectedly insolvent” needs to be made”.*⁵ The impending insolvency of the enterprise must first of all be noticed by the director, who, according to the Law “On Entrepreneurs”, has an imperative obligation to declare the risk of insolvency of the entrepreneurial community.⁶ In order for the director to immediately notice the expected financial problem of the enterprise, they should be guided by the principle of managerialism⁷ and carry out the daily Balance-Sheet Test and Cash Flow Test of the business community and the accounting balance.⁸

Under UK law, directors are responsible for the day-to-day management of a company and are considered to have a duty to minimize losses to creditors when the company is in financial difficulty, and there is a risk of insolvency.⁹ The legislation of Great Britain provides the same basis for starting the rehabilitation regime as the Law “On Insolvency Proceedings” in force in Georgia. However, it is worth noting that together with insolvency/anticipated insolvency, a compromise or a contract between the debtor and the creditor is required to eliminate, avoid, or alleviate the financial difficulty that the company has faced.¹⁰ In fact, the latter is similar to bankruptcy settlements and parties’ contracts, which were prerequisites for the commencement of the rehabilitation regime under the Bankruptcy Proceedings Act of 1996.

1 Law of Georgia “On Rehabilitation and the Collective Satisfaction of Creditors’ Claims”, Art. 6.1.

2 Ibid., Art. 7.1.

3 Braun B., (2010). (Hrsg.), InsO Kommentar, 4. Aufl. § 18, Rn. 7-8.

4 Jugeli G., (2010). Protection of Capital in a Joint Stock Company, Tbilisi. p. 271.

5 Meskhishvili K., Batlidze G., Amisulashvili N., Jorbenadze S., (2021). Basics of Insolvency Proceedings according to the Law of Georgia “On Rehabilitation and Collective Satisfaction of Creditors’ Claims”, publishing house: GIZ, Tbilisi. p. 29. <http://lawlibrary.info/ge/books/GIZ_Insolvency-reader_2021.pdf>

6 Law of Georgia “On Entrepreneurs”, Art. 51.

7 Makharoblishvili G., (2015). General Analysis of a Corporate Governance (comparative legal research), Tbilisi, Publishing house: World of Lawyers, p. 92.

8 Bakakuri N., Gelter M., Tsertsvadze L., Jugeli G., (2019). Corporate Law - Manual for Lawyers. p. 200.

9 Shalchi A., (2022). Directors’ Responsibilities during Insolvency, House of Commons Library. p. 4.

10 Shalchi A., (2021). Corporate Insolvency and Governance Act 2020, House of Commons Library. p. 21.

SUBMISSION OF APPLICATION BY THE DIRECTOR

It is one thing for the director to discover the fact of insolvency, and the second is to respond appropriately to it, manifested in submitting an insolvency application to the court. The declaration of insolvency is considered a way of conducting the proceedings against the debtor through the supervision of the court and the procedures strictly prescribed by law.¹¹

Accordingly, submission of the application is a necessary formal prerequisite for starting the rehabilitation regime, the mandatory requisites of which are directly determined by law. For example, the name of the court, one's status, data, arguments based on which the debtor's insolvency or expected insolvency is established, justification - on the possibility of achieving the goal of rehabilitation, request to leave the debtor under management or to appoint a rehabilitation manager, etc.¹² Common requirements are important to give a proper look to the application because, in the field of insolvency, such a form is not used as established for filing a claim by the High Council of Justice of Georgia. Among the given general requirements, it should be noted that the arguments and justifications are mandatory. There are many positive aspects to their mandatory reference. For example, the fact that the real necessity determines the application to the court and the abuse of this right will not take place, which may result in damage to both the debtor and the creditor and the state. When it turns out that the debtor was not insolvent or expected to be insolvent in the first place, the applicant will be held liable under the law for damages and for the unfounded application.¹³ It is good when the law provides for responsibility, but the evaluation criteria and standards are not defined in it. The judge determines the amount of damage based on their individual opinion.¹⁴

In addition to the mandatory instructions on

the application, the director should consider attaching additional documents to the application if known to him. For example, this could be information about the debtor's financial situation; information on the property of the debtor, which is encumbered by the security measure, accordingly, the identity of the secured creditor; information on the progress of other insolvency proceedings against the debtor; extract about the debtor from the Register of Entrepreneurs and Non-Entrepreneurial (Non-Commercial) Legal Entities; Also, any information that, in the applicant's opinion, is important for the decision to open the rehabilitation regime.¹⁵ The information is accessible to the person who manages the debtor community. Therefore, submitting additional documents to the court should not pose any problem for the director. Attaching additional documents to the application can certainly be evaluated positively. Because it will avoid misleading the court as much as possible, and there will be less risk that the director will be liable for damages.

RESPONSIBILITY OF THE DIRECTOR

The Law "On Entrepreneurs" of 1994 gave a three-week period to the person authorized to manage and submit an application and provided responsibility for non-compliance.¹⁶ The entrepreneurial law determined this obligation before the Insolvency Proceeding Law was adopted in 2007. After the Law "On Entrepreneurs" of 2021 and the current Law "On Insolvency Proceedings" were adopted, the norm regulating the issue remained the same in content, with the difference that the imperatively established norm defining the issue of responsibility was removed from the Law "On Entrepreneurs". Meanwhile, the Law "On Rehabilitation and the Collective Satisfaction of Creditors' Claims" indicates criminal liability for non-fulfilment of obligations.¹⁷

The Court of Cassation explains in one of the cases that for the purposes of corporate law, the

11 Explanatory Card of the Draft Law of Georgia "On Rehabilitation and the Collective Satisfaction of Creditors' Claims", p.8.

12 Law of Georgia "On Rehabilitation and the Collective Satisfaction of Creditors' Claims", Art. 44.1.

13 Ibid., Art. 18, paras. 1 and 2.

14 Ibid., Art. 18.3.

15 Ibid., Art. 44.2.

16 Law of Georgia "On Entrepreneurs", Art. 9.9. Consolidated Version – 15.07.2020.

17 Law of Georgia "On Rehabilitation and the Collective Satisfaction of Creditors' Claims", Art. 16.1.

management/representation of an enterprise is a contract reached within the framework of a bilateral contractual relationship, one party of which - the service provider - is obliged to provide the promised service, and the other party - to pay the remuneration. This type of contract is based on special trust and gives the person endowed with the right, within the framework of fiduciary obligation, full independence to carry out all the actions on behalf of and at the expense of the legal entity that will contribute to the achievement of the goal provided by the charter.¹⁸ Within the scope of the contract between the parties, the person authorized to manage is obliged to determine the insolvency/anticipated insolvency and report it within the three-week period prescribed by law. Otherwise, as mentioned, the director will be subject to criminal liability established by law.

Article 51 of the new Law “On Entrepreneurs” similarly regulates the issue. In particular, the supervisor must report insolvency/anticipated insolvency within the same three-week period. The Georgian legal regulation of the issue is similar to the norms stipulated by the German insolvency law. This is one of the examples of the close connection of Georgian-German law, which was clear from the day of the formation of the field of insolvency and further deepened. According to German law – “German Insolvency Regulation”, immediately after the determination of insolvency, but no later than three weeks, the person authorized to manage and represent the enterprise must apply. Failure to submit the application or late submission results in the criminal and/or financial responsibility of the person authorized for management and representation.¹⁹

Austrian insolvency law is very similar to German law in the legal regulation of the matter. Since the start of the COVID-19 pandemic, the director’s commitments in Austria have been treated with particular caution due to their responsibilities. During a financial crisis, managing directors’ duty

of care requires them to carefully assess potential remedial issues, take appropriate restructuring measures and consider the timing of insolvency filings. Court disputes against the director on the mentioned issue increased during the pandemic. Accordingly, it will be difficult for the director to avoid responsibility if they do not fulfil their obligation and do not observe the deadline provided by the law.²⁰ Unlike the Georgian and German laws, Austria has a 60-day deadline for submitting an application, which has increased to 160 days during the pandemic.²¹

EXEMPTION FROM LIABILITY OF THE DIRECTOR

Under the Law “On Entrepreneurs”, the duty of care imposed on the manager towards the company in order to increase profitability must be derived from the presumption of “correctness of the business decision” (this institution has been known to us since 1829 through the Louisiana State Supreme Court.²² It is, therefore, considered to have been developed by the courts.²³ This institution, created by the precedent law of the USA, has been incorporated in many countries of the world²⁴). If the director acts in good faith with the belief that their decision was made in order to protect the best interests of community, and when making this decision, they were informed to the extent that they considered sufficient in the given circumstances, the director of the company is protected from personal liability for the consequences of this decision.²⁵

18 Judgment of the Supreme Court of Georgia, 21.10.2019, No. AS-1077-2018. <<http://prg.supremecourt.ge/DetailViewCivil.aspx>> [Last seen: 22.11.2022].

19 Brawn M., German Insolvency Law – an Overview. p. 3. <http://www.mayerbrown.com/-/media/files/perspectives-events/publications/2016/08/german-insolvency-law--an-overview/files/get-the-full-report/fileattachment/german_insolvency_oct_14_a4.pdf>

20 Exposure of Managing Directors of Austrian Corporate Entities in Times of COVID-19, 02.02.2022. <<http://knoetzel.com/exposure-of-managing-directors-of/>>

21 Austrian Insolvency Code, Section 69.2. <http://www.rautner.com/wp-content/uploads/2016/05/3645187_Austrian_Insolvency-Code_ENG.pdf>

22 Millaudon V. P., (2019). 8 Mart. (ns) 68, 77–78 (La. Supreme Court, 1829); Criddle, Miller & Sitkoff, the Oxford Handbook of Fiduciary Law. p. 877.

23 Fisch, (2000). The Peculiar Role of the Delaware Courts in the Competition for Corporate Charters, University of Cincinnati Law Review. p. 1063.

24 Martinez G., (2017). Re-Examining the Law and Economics of the Business Judgment Rule: Notes for its Implementation in Non-US jurisdictions, Working Paper Series. p. 5.

25 Decision of the Supreme Court of Georgia, 06.05.2015, AS-1307-1245-2014. <<http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/+news-mnishvnelovani-ganmartee>>

Georgian legislation also provides for the release of the director from responsibility. In particular, according to the Law “On Entrepreneurs” of 2021, the director will not compensate for the damage if they made the decision based on sufficient and reliable information, based on the interests of the entrepreneurial community, independently and without conflict of interest or influence of others.²⁶ The Law “On Entrepreneurs” of 1994 established the same bases of responsibility. Accordingly, Georgian courts have a firm position on the issue. For example, courts in similar cases use the Business Judgment Rule to determine whether the directors’ duty of care has been breached. According to the Business Judgment Rule, if a director acted in good faith, as an ordinarily prudent person would do in their place, they cannot be held liable solely for the unintended consequence of the decision. In order to determine whether the director acted in accordance with the mentioned obligation, it is necessary to pass a subjective and objective test. The criterion for evaluation is the fact that their action is considered according to how an average, reasonable person in their place would have acted. A director’s liability may arise if it is found that a reckless and imprudent decision was made or if it is found that nothing was done to prevent a possible loss.²⁷ In order not to be held liable, any decision of the director should, first of all, be aimed at increasing the community’s property and its income.²⁸ The Law “On Entrepreneurs” of 1994 and the court practice regarding the bases of director’s liability have been consolidated in the new Law “On Entrepreneurs” and formulated in a new edition.

DIRECTOR IN REHABILITATION REGIME

The Law “On Insolvency Proceedings” made minimal reservations regarding the director’s powers, while the new “Law on Rehabilitation and the Collective Satisfaction of Creditors’ Claims” provides a relatively broad framework. In particular,

[ba78-\(1\).pdf](#) [Last seen: 23.11.2022].

26 Law of Georgia “On Entrepreneurs”, Art. 51.1.

27 Judgment of Tbilisi City Court, 17.01.2018, N2/25704-15.

28 Migriauli R., (2021). A Brief Handbook on Entrepreneurial Law, Tbilisi, publishing house: Sezani. pp. 111-113.

it defines the suspension of the director’s authority, their obligation and the amount of remuneration for the work performed. Article 72 of the law, which deals with the termination of the director’s powers, determines that after the rehabilitation manager is appointed, the director shall cease to have the powers provided by the law “On Entrepreneurs”, which implies leadership and representation. Also, if the rehabilitation manager allows the director to participate in implementing the rehabilitation process, they will be obliged to remain in the rehabilitation regime. For this, the director will receive reasonable remuneration, the amount of which is determined by the rehabilitation manager. Continuation of the director’s activity implies cooperation with the rehabilitation manager and participation in preparing and implementing the rehabilitation plan.

The law provides for a situation where the director’s authority does not end with the appointment of the rehabilitation manager, nor does it remain in the process by their decision. This exception is determined by Sections 3 and 4 of Article 99, which implies that the person authorized to lead, i.e. the director, is obliged to submit any declarations that were not previously submitted to the tax authority within 15 days after the company is declared insolvent and the court decision becomes legally binding; while in the already submitted declarations, if an error is found, it can be changed and/or added in accordance with the tax legislation. According to Section 6 of the same Article, if the director does not fulfil the mentioned obligation, the issue of their responsibility will arise, and regardless of the occurrence of such a case, they will not be released from the obligation to submit the declaration.

As noted in the Law “On Insolvency Proceedings”, the director’s powers were minimal. They only indicated that “in the process of rehabilitation, the circle of powers of the rehabilitation manager and the director of the enterprise is determined by the meeting of creditors”.²⁹ Therefore, it is clear that the director would participate in the rehabilitation process as much as the meeting of creditors decided and wanted their involvement.

As we can see, during the creation of the new Law, the legislators have done fruitful work on the directors’ powers and obligations. I think the

29 Law of Georgia “On Insolvency Proceedings”, Art. 44.4.

changes affecting the director will positively affect the rehabilitation regime. The knowledge and experience that the director has accumulated during their management and representation will be positive for both the debtor and the implementation of the rehabilitation process. Also, it is worth noting that the Law does not define the director's status while they remain in the rehabilitation process and continue their activities. As we can see, the director's activity is not limited to advice. Therefore, we cannot call a director consultant because they are involved in the process, from preparing the rehabilitation plan to its implementation. What will be the director's name who will remain in the rehabilitation process? The fact that starting the rehabilitation regime and remaining in the process of the director deprives the director of the opportunity to exercise the powers that the Law "On Entrepreneurs" implies raises the question. Also, it is interesting to see what type of contract will be signed with a director during the rehabilitation process. Will it be a so-called employment contract stipulated by the Law "On Entrepreneurs" or a labor contract? If the director remains in the rehabilitation regime with the same status as the Law "On Entrepreneurs" implies, a labor law contract cannot be concluded with them because their relationship is regarded as high quality and level.³⁰

Doctor of Law Roin Migriauli objected to titling the contract signed with the LLC director as a "labor contract". He thinks the contract signed with the director should be referred to as an "employment contract". or, by German Law, as he suggested, a "society management contract".³¹ Although this issue is no longer open in the Law "On Entrepreneurs" according to the new edition, the uncertainty of its status in the rehabilitation regime, hopefully, will not have a negative impact on the regime, and the legislative gap will be filled and/or the court will establish proper practice.

The director is a necessary body for the management of the entrepreneurial community, whose importance is crucial in properly managing the

community's activities,³² as evidenced by the norms established by the new Law "On Entrepreneurs". Considering the importance of the director's institution, I think that all issues surrounding it in the insolvency field should be appropriately regulated.

REVIEW OF THE CASE LAW

After the Law "On Rehabilitation and the Collective Satisfaction of Creditors' Claims" entered into force in 2021, many insolvency applications were filed in court, and after that, the demand for the rehabilitation regime increased twice.

In one of the cases where the rehabilitation regime was opened for the debtor, the debtor remained in the regime represented by the director - that is, the debtor is under management. There are different systems regarding insolvency law, according to which countries' insolvency law systems are evaluated according to whether they meet international standards.³³ The 2020 law came closer to international standards when it introduced the debtor's stay in management and activated its role with appropriate involvement in management. The European Directive also offers a similar regulation.³⁴ Remaining in the management of the debtor is a new institution in our legal space. A number of lectures and scientific papers were devoted to the convergence of the insolvency law field with international standards and the change of the 2007 law in order to regulate both the debtor's bankruptcy and the rescue of their enterprises fairly, i.e., rehabilitation.³⁵ The activity of the mentioned debtor was the use of the autodrome and the organization of events. In this case, the debtor had a creditors' claim in the amount of 798,000 US dollars, which

30 Chanturia L., Ninidze T., (2002). Commentary on the Law "On Entrepreneurs", 3rd edition. p. 303.

31 Migriauli R., (2003). Origin and Termination of the Legal Relationship between the Limited Liability Company and the Director, Journal: Notariat, Notarial and Private Law Review N1. p. 36.

32 Lazarishvili L., (2009). Official Contract with the Director of the Company, Theoretical and Practical Issues of Modern Corporate Law, Tbilisi, publishing house: Meridiani, Tinatin Tsereteli State and Law Institute. p. 309.

33 Schnitger H., Migriauli R., (2011). Law "On Insolvency Proceedings", Characterization and Comparison with Georgian Bankruptcy Law and International Standards, Tbilisi. p. 12.

34 See Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019. Chapter 2, Art. 5.1. <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TX-T/?uri=CELEX%3A32019L1023&qid=1649747230750>>

35 Migriauli R., (2016). Issues of Georgian Private Law, 2nd completed edition, Tbilisi. p. 145.

was confirmed by the decision of the Supreme Court and for which appropriate measures were implemented. Enforcement measures aggravated the legal and economic situation of the debtor. Consequently, the debtor was unable to meet current tax and debt obligations. Within the scope of the seizure measure, the enterprise's income was directed entirely to satisfy the interest of the first creditor, which led to the violation of other due and expected obligations. Since it was impossible to meet all creditor requirements with the current income of the enterprise, the debtor requested the opening of the rehabilitation regime, which the court accepted, and a decision was made to declare the application admissible and open the rehabilitation regime.³⁶

During the pandemic, one of the debtors appealed to the court to open the rehabilitation regime. The main subject of debtor's activity was the production, bottling, sale and other similar activities of wine, spirits, mash, juices, and fruit wines. In addition, the debtor carried out other activities permitted by law, such as renting out premises, etc. As it is clear from the statement, the debtor could not fulfil the due obligations, which include credit, salary, and tax obligations. The applicant points to the lack of liquidity and the start of the property sale process as the circumstances confirming the insolvency. According to the documents presented to confirm the existence of a liquidity deficit, the debtor indicates the cases of enforcement proceedings initiated by the Kakheti Enforcement Bureau due to the existing debt to the Ministry of Finance and other loan debts. As the debtor notes, their total overdue liabilities amount to 1,403,291.04 GEL, which is 51.28% of their total assets. According to the applicant, they could not cover the specified due obligations within the next 30 days. The applicant referred to secured creditors, receivables, ongoing litigation, and a reasonable likelihood of achieving rehabilitation, and in the event of opening a rehabilitation regime, leaving the director in charge. In the case under consideration, the applicant provided information and submitted relevant evidence on the debtor's financial assets and liabilities. Regarding financial

assets, according to the applicant's explanation, he owns real estate, buildings, and various types of movable property. As for the receivables, the debtor has four debtors, the number of claims against which totals 284,285.5 GEL. As for the obligations of the financial situation, the debtor has creditors in the form of the Ministry of Finance of Georgia, the LEPL Revenue Service and other creditors, whose obligations in total amount to 1,403,291.04 GEL; Regarding the reasonable probability of achieving the goal of rehabilitation, the applicant points out that the debtor has signed a trade agreement with one of the Kazakh firms regarding the order of 3,500,000 bottles of wine worth 7,500,000 USD for the debtor; The debtor also pointed to other activities that would improve their financial situation. Also, on the 5,000-ton capacity vessel and seven grape processing lines, the warehouse space receives 3,000 GEL monthly as income based on the lease agreement. In total, the income received from the debtor's activities may amount to 1 335 853 GEL per year, and this will allow the debtor to completely cover the existing financial obligations in about three years and, at the same time, be able to develop. Based on assessing the debtor's assets and liabilities, the court granted the debtor's request and opened the rehabilitation regime.³⁷

The spread of the coronavirus pandemic in 2019-2020 had a significant impact on all areas of the world. Consequently, the virus left its mark on all business areas, mainly catering establishments, which resulted in insolvency. For example, one of the debtor companies, which requested the opening of insolvency proceedings under the rehabilitation regime and was active in the service sector, namely in the restaurant business, started the insolvency process due to the pandemic. Because the given company did not have liquid assets to fulfil its due obligations, it became insolvent - based on Article 7, Paragraph 1 of the Law "On Rehabilitation and the Collective Satisfaction of Creditors' Claims". Along with the application, the debtor submitted a project of the rehabilitation plan, which provided the solution to the debtor's financial difficulties and effective ways of meeting the creditors' demands. According to the plan, the

36 Judgment of Tbilisi City Court, 20.12.2021, N2/32145-21. <<http://matsne.gov.ge/document/view/5352736?publication=0>> [Last seen: 24.11.2022].

37 Judgment of Tbilisi City Court, N2/5373-22. <<http://matsne.gov.ge/document/view/5410220?publication=0>> [Last seen: 24.11.2022].

company had the appropriate resources and capacity to continue its operations successfully after the end of the pandemic. The court approved the debtor's application, on which the insolvency proceedings are being conducted under the rehabilitation regime.³⁸

CONCLUSION

Considering everything, the following can be said as a conclusion: the person authorized to manage must establish insolvency/anticipated insolvency. Their actions must be within the scope of the law and business interests and should not be exceeded, and the imposition of responsibility for them requires an individual assessment based on the analysis of evidence, action or inaction. In addition, it cannot be assumed that the debtor's insolvency/anticipated insolvency always results from the actions and/or inaction of the entrepreneurial entity. As the practical examples have shown, insolvency/anticipated insolvency of the debtor due to the normal activities of the enterprise, in addition to the crisis, may be caused by various factors, force majeure or circumstances such as the coronavirus pandemic that spread in 2019-2020.

As the analysis of the law has shown us, in certain cases, it is necessary to create a legal frame-

work to dispel ambiguity regarding the issues related to the director.

Based on the research, it can be concluded that the legislator must define expected insolvency and determine from what stage it is possible to consider an enterprise as an entity in "anticipated insolvency".

Furthermore, the law should establish the scope of responsibility for an incorrectly submitted application. Evaluation criteria and standards should be defined. According to the current law, the amount of damages is determined by the judge, depending on their opinion. I think this will always be a point of disagreement between the parties, creating additional disputes and lengthy processes.

It should be noted that the current law does not define the director's status in the case of remaining in the rehabilitation process and continuing their activities. Therefore, it will be proper if the director's status in the rehabilitation regime is determined and the issue will not remain unclear.

Usually, in the Georgian legislative space, the director's rights and duties are considered within the framework of entrepreneurial law, even though, this issue is no less active in the field of insolvency, in particular, in the rehabilitation regime, which is of great importance for business entities. Considering the importance of the rehabilitation regime and the director's institution, I believe the law should be appropriately regulated, considering the existing recommendations.

38 Judgment of Tbilisi City Court, 23.04.2021, N2/8629-21. <<http://matsne.gov.ge/ka/document/download/5158898/0/ge/pdf>> [Last seen: 24.11.2022].

BIBLIOGRAPHY:

Used literature:

1. Bakakuri N., Gelteri M., Tsertsvadze L., Jugheli G., (2019). Corporate Law Handbook for Lawyers.
2. Braun B., (2010). (Hrsg.) InsO Kommentar, 4. Aufl. § 18, Rn.
3. Brawn M., German Insolvency Law – an overview.
4. Chanturia L., Ninidze, T., (2002). Commentary on the Law on Entrepreneurs, 3rd edition.
5. Exposure of Managing Directors of Austrian Corporate Entities in Times of COVID-19, February 2, 2022.
6. Fisch., (2000). The Peculiar Role of the Delaware Courts in the Competition for Corporate Charters, University of Cincinnati Law Review.
7. Jugeli G., (2010). Protection of capital in a joint-stock company, Tbilisi.
8. Lazarishvili L., (2009). Official contract with the director of the company, Theoretical and practical issues of modern corporate law, Tbilisi, publishing house: Meridiani; Tinatin Tsereteli State and Law Institute.
9. Makharoblishvili G., (2015). General analysis of corporate governance, (comparative legal research) Tbilisi, Journal: World of Lawyers.

10. Martinez G., (2017). Re-Examining the Law and Economics of the Business Judgment Rule: Notes for its Implementation in Non-US jurisdictions, Working Paper Series.
 11. Millaudon v P., (2019). 8 Mart. (n. s.) 68, 77-78 (La. Supreme Court, 1829); Criddle, Miller & Sitkoff, the Oxford handbook of fiduciary law.
 12. Migriauli, R., (2021). Brief guide to entrepreneurial law. Tbilisi, publishing house: Sezani.
 13. Migriauli R., (2016). Issues of Georgian private law, Second completed edition, Tbilisi.
 14. Migriauli, R., (2003). Origin and termination of the legal relationship between the limited liability company and the director, Journal: Notariat, Notarial and Private Law Review N1.
 15. Meskhisvili, K. et al., (2021). Fundamentals of Insolvency Proceedings under the Law of Georgia On Rehabilitation and Collective Satisfaction of Creditors, Tbilisi, publishing house: GIZ.
 16. Schnitger H., Migriauli R., (2011). Insolvency Law, Characterization and comparison with Georgian bankruptcy law and international standards, Tbilisi, publishing house: Siesta.
 17. Shalchi A., (2022). Directors' responsibilities during insolvency, House of Commons Library.
 18. Shalchi A., (2021). Corporate Insolvency and Governance Act 2020, House of Commons Library.
- dated October 21, 2019. Case No. AS-1077-2018. <<http://prg.supremecourt.ge/DetailViewCivil.aspx>> [Last seen: November 24, 2022].
 3. Judgment of Tbilisi City Court of January 17, 2018, case No. 2/25704-15.
 4. Judgment of Tbilisi City Court of December 20, 2021, case N2/32145-21. <<http://matsne.gov.ge/document/view/5352736?publication=0>> [Last seen: November 24, 2022].
 5. Judgment of Tbilisi City Court, case N2/5373-22. <<http://matsne.gov.ge/document/view/5410220?publication=0>> [Last seen: November 24, 2022].
 6. Judgment of Tbilisi City Court of April 23, 2021, in case N2/8629-21. <<http://matsne.gov.ge/ka/document/download/5158898/0/ge/pdf>> [Last seen: November 24, 2022].

Normative material:

1. LAW OF GEORGIA ON INSOLVENCY PROCEEDINGS <<http://matsne.gov.ge/document/view/23572?publication=31>> [Last seen: November 24, 2022].
2. Explanatory card on the draft law of Georgia On Rehabilitation and Collective Satisfaction of Creditors. <<http://info.parliament.ge/file/1/Bill-ReviewContent/245931>> [Last seen: November 24, 2022].
3. The Law of Georgia on Entrepreneurs.
4. Law on rehabilitation and collective satisfaction of creditors. <<http://matsne.gov.ge/document/view/4993950?publication=0>> [Last seen: November 24, 2022].
5. Austrian Insolvency Code. <http://www.rautner.com/wp-content/uploads/2016/05/3645187_Austrian_Insolvency-Code_ENG.pdf> [Last seen: November 24, 2022].
6. DIRECTIVE (EU) 2019/1023 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 20 June 2019.

Judicial practice:

1. Decision of the Supreme Court of Georgia of May 6, 2015. Case No. AS-1307-1245-2014. <[http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/+news-mnishvnelovani-ganmarteba78-\(1\).pdf](http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/+news-mnishvnelovani-ganmarteba78-(1).pdf)> [Last seen: November 24, 2022].
2. Judgment of the Supreme Court of Georgia

მოვალე საზოგადოების მართვასა და წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილი პირი რეაბილიტაციის რეჟიმში

მერი კეთილაძე

კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის დოქტორანტი,
ამავე უნივერსიტეტის მოწვეული ლექტორი

საკვანძო სიტყვები: ვალაუვალობა, რეაბილიტაციის რეჟიმი, დირექტორი

შესავალი

ვალაუვალობის სამართალში, რეაბილიტაციის რეჟიმს უდიდესი მნიშვნელობა აქვს. ხოლო დირექტორი აქ ერთ-ერთ ძირითად აქტორად გვევლინება. მოცემული სტატია საინტერესოა და სიახლეს წარმოადგენს იმ თვალსაზრისით, რომ მასში განხილულია, დირექტორის სამართლებრივი მდგომარეობა ვალაუვალობის დარგის წრეში. გარდა ამისა, არ არსებობს სათანადო და საკმარისი კვლევები მოცემულ თემასთან დაკავშირებით. იმისათვის, რომ ნაშრომი სათანადო სტანდარტის ყოფილიყო, მასში გამოყენებულია ისეთი კვლევის სახეები, როგორებიცაა: ისტორიული კვლევის, შედარებითი, ნარატიული, აღწერილობითი მეთოდები და სხვ.

საკვლევი თემის მიზანია ვალაუვალობის დარგში დირექტორის მიმართ დადგენილი საკანონმდებლო ჩარჩოს შესწავლა.

კვლევის საგანია ვალაუვალობის ქართული კანონმდებლობის მოქმედი და წინამორბედი, მენარმეთა შესახებ არსებული და ძველი რედაქციების კანონების შესწავლა, რომელთა წრეში ექცევა დირექტორის ინსტიტუტი.

კვლევის ობიექტია დირექტორის უფლე-

ბა-მოვალეობების შესწავლა ქართული და უცხო ქვეყნის შედარებითი ანალიზის საფუძველზე.

ვალაუვალობის დარგი დღითი დღე აქტუალური ხდება. ხოლო, გაკოტრების რეჟიმთან შედარებით, რეაბილიტაციის რეჟიმი, რომელთა დაწყების საფუძვლები კანონითაა დადგენილი. კერძოდ, რეაბილიტაციის რეჟიმის დაწყების საფუძვლად მოვალის გადახდისუნარობა/მოსალოდნელი გადახდისუნარობა¹ მიიჩნევა. კანონის თანახმად, მოვალე გადახდისუნაროა, თუ იგი ვერ ფარავს ვადამოსულ ვალდებულებებს.² რაც შეეხება მოსალოდნელ გადახდისუნარობას, მასთან დაკავშირებით პირდაპირ დადგენილი განმარტება არ არსებობს. მასში არ იგულისხმება კონკრეტული შემთხვევა ვალდებულების შეუსრულებლობისა. აქ ივარაუდება მომავალში მოსალოდნელი ფაქტი, რომელიც შესაძლოა იქცეს ან არ იქცეს რეალობად. გადახდისუნარობის პროგნოზი არ ეხება დროის რომელიმე მყარად განსაზღვრულ მონაკვეთს, არამედ „უახლოეს მომავალს“, რა დროშიც დი-

1 რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ კანონი, მუხლი 6.1.

2 რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ კანონი, მუხლი 7.1.

რექტორს შეუძლია მომავალი განვითარების განჭვრეტა,³ ხოლო განჭვრეტისათვის აუცილებელია სათანადო, გონივრული გადაწყვეტილების მიღება. ლიტერატურაში მიიჩნევა, რომ თუკი საზოგადოებას სათანადო ზომის მიღებით გადახდისუნარობის თავიდან აცილება ძალუძს, იმთავითვე იგულისხმება, რომ მას გადახდისუნარობა არ ემუქრება.⁴

„მოსადგენი გადახდისუნარობა, ერთგვანად განმახტების ახახსებობის პირობებში, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში შესაფასებელი კატეგორიაა და მისაღებია გადაწყვეტილება, ხა ეტაპიდან ახის შესაძლებელი საწახმოს მიჩნევა „მოსადგენი გადახდისუნარობაში“ მყოფ სუბიექტად“.⁵ საწარმოს მოსალოდნელი გადახდისუნარობის წინაშე ყოფნა, უპირველეს ყოვლისა, შემჩნეულ უნდა იქნას დირექტორის მიერ, რომელსაც, მეწარმეთა შესახებ კანონით, იმპერატიული ვალდებულება გააჩნია, განაცხადოს სამეწარმეო საზოგადოების გადახდისუნარობის საშიშროების წინაშე ყოფნაზე.⁶ იმისათვის, რომ დირექტორმა დაუყოვნებლივ შეამჩნიოს საწარმოს მოსალოდნელი ფინანსური პრობლემა, მენეჯერიალიზმის პრინციპით უნდა ხელმძღვანელობდეს და ყოველდღიურად სამეწარმეო საზოგადოების⁷ და ბუღალტრული ბალანსისა (Balance-Sheet Test) და ფულადი სახსრების მოძრაობის ტესტი (CashFlow Test) განახორციელოს.⁸

დიდი ბრიტანეთის კანონმდებლობის მიხედვით, დირექტორები არიან კომპანიის ყოველდღიურ მართვაზე პასუხისმგებელი და მიიჩნევა, რომ როდესაც კომპანიას აქვს ფინანსური სირთულე და არსებობს გადახდისუნარობის რისკი, ისინი ვალდებული არიან კრედიტორების წინაშე მინიმუმამდე დაიყვანონ ზარალი.⁹ რეაბილიტაციის რეჟიმის დაწყების იმავე საფუძველს ითვალისწინებს დიდი ბრიტანეთის კანონმდებლობა, რასაც საქართველოში მოქმედი ვალაუვალობის კანონი. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ გადახდისუნარობასთან/მოსალოდნელ გადახდისუნარობასთან ერთად, აქ საჭიროა მოვალისა და კრედიტორის კომპრომისი ან შეთანხმება, რომლის მიზანი უნდა იყოს იმ ფინანსური სიდნელის აღმოფხვრა, აცილება ან შემსუბუქება, რომელსაც კომპანია გადააწყდა.¹⁰ ფაქტობრივად, ეს უკანასკნელი მსგავსია საგაკოტრებო მორიგებისა და მხარეთა შეთანხმების, რომლებიც გაკოტრების საქმეთა წარმოების შესახებ 1996 წლის კანონით რეაბილიტაციის რეჟიმის დაწყების წინაპირობებს წარმოადგენდა.

დირექტორის მიერ განხილვის წარდგენა

ერთია დირექტორის მიერ გადახდისუნარობის ფაქტის აღმოჩენა და მეორე – მასზე სათანადო რეაგირების მოხდენა, რაც სასამართლოში გადახდისუნარობის განცხადების წარდგენაში გამოიხატება. მიიჩნევა, რომ გადახდისუნარობის შესახებ განცხადება არის მოვალის მიმართ პროცესის სასამართლოს ზედამხედველობის მეშვეობით და კანონით მკაცრად განწერილი პროცედურების გავლით წარმართვის გზა.¹¹

შესაბამისად, განცხადების წარდგენა რეაბილიტაციის რეჟიმის დაწყებისათვის აუცილებელი ფორმალური წინაპირობაა, რომლის სავალდებულო რეკვიზიტები უშუალოდ კანონითაა განსაზღვრული. მაგ.: სასამართლოს დასახელება, საკუთარი სტატუსი, მონაცემები, არგუმენტები, რომელზე დაყრდნობითაც დგინდება მოვალის გადახდისუნარობა ან მოსა-

3 Braun B., (2010). (Hrsg.), InsO Kommentar, 4. Aufl. § 18, Rn.7-8.

4 ჯუღელი გ., (2010). კაპიტალის დაცვა სააქციო საზოგადოებაში, თბილისი. გვ.271.

5 მესხიშვილი ქ., ბათლიძე გ., ამისულაშვილი ნ., ჯორბენაძე ს., (2021). გადახდისუნარობის საქმის წარმოების საფუძვლები რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ საქართველოს კანონის მიხედვით, გამომცემლობა: GIZ, თბილისი. გვ.29. <http://lawlibrary.info/ge/books/GIZ_Insolvency-reader_2021.pdf>

6 მეწარმეთა შესახებ კანონი, მუხლი 51.

7 მახარობლიშვილი გ., (2015). კორპორაციათა მართვის ზოგადი ანალიზი, (შედარებით-სამართლებრივი კვლევა) თბილისი, გამომცემლობა: იურისტების სამყარო. გვ.92.

8 ბაქაძური ნ., გელტერი მ., ცერცვაძე ლ., ჯუღელი გ., (2019). საკორპორაციო სამართალი სახელმძღვანელო იურისტებისათვის. გვ.200.

9 Shalchi A., (2022). Directors' responsibilities during insolvency, House of Commons Library. p.4.

10 Shalchi A., (2021). Corporate Insolvency and Governance Act 2020, House of Commons Library. p.21.

11 განმარტებითი ბარათი, „რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტზე, გვ.8.

ლოდნელი გადახდისუუნარობა, დასაბუთება – რეაბილიტაციის მიზნის მიღწევის შესაძლებლობაზე, მოთხოვნა მოვალის მართვაში დატოვების ან რეაბილიტაციის მმართველის დანიშვნის შესახებ და სხვ.¹² საერთო მოთხოვნების არსებობა მნიშვნელოვანია, რათა განცხადებას სათანადო სახე მიეცეს, რადგანაც ვალაუვალობის დარგში არ გამოიყენება ისეთი ფორმა, როგორც დადგენილია სარჩელის წარდგენისათვის იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ. მოცემული საერთო მოთხოვნებიდან განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს არგუმენტებისა და დასაბუთების სავალდებულობა. მათ სავალდებულოდ მითითებას უამრავი დადებითი ასპექტი შეიძლება მოვუძებნოთ. მაგალითად, ის, რომ რეალური აუცილებლობა განაპირობებს სასამართლოსათვის განცხადებით მიმართვას და ამ უფლებით ბოროტად სარგებლობას არ ექნება ადგილი, რასაც შედეგად შეიძლება მოჰყვეს როგორც მოვალის, ისე კრედიტორისა და სახელმწიფოსათვის ზიანი მიყენება. მაშინ, როდესაც აღმოჩნდება, რომ მოვალე თავიდანვე არ იყო გადახდისუუნარო ან მოსალოდნელი გადახდისუუნარობის წინაშე მყოფი პირი, განმცხადებელს დაეკისრება კანონით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობა ზიანის მიყენებისა და უსაფუძვლოდ წარდგენილი განცხადებისათვის.¹³ კარგია, როცა კანონი ითვალისწინებს პასუხისმგებლობას, მაგრამ შეფასების კრიტერიუმები და სტანდარტი მასში არ არის განსაზღვრული. მიყენებული ზიანის ოდენობას განსაზღვრავს მოსამართლე, რაც მის ინდივიდუალურ შეხედულებაზეა დამოკიდებული.¹⁴

განცხადებაზე სავალდებულო მითითებების გარდა, დირექტორმა უნდა გაითვალისწინოს კანონით განსაზღვრული, განცხადებაზე დამატებითი დოკუმენტების დართვა, თუკი მისთვის ცნობილია. მაგალითად, ასეთი შეიძლება იყოს მოვალის ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ინფორმაცია; ინფორმაცია მოვალის ქონებაზე, რომელიც დატვირთულია უზრუნველყოფის ღონისძიებით, შესაბამისად,

უზრუნველყოფილი კრედიტორის ვინაობა; მოვალის მიმართ სხვა გადახდისუუნარობის საქმის წარმოების მიმდინარეობის შესახებ ინფორმაცია; მოვალის შესახებ ამონაწერი მეწარმეთა და არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირების რეესტრიდან; ასევე, ნებისმიერი ინფორმაცია, რომელიც, განმცხადებლის აზრით, მნიშვნელოვანია რეაბილიტაციის რეჟიმის გახსნის შესახებ გადაწყვეტილების მისაღებად.¹⁵ პირისთვის, რომელიც მოვალე საზოგადოების ხელმძღვანელობას ეწევა, მოცემული ინფორმაცია მიუწვდომელი არ არის. შესაბამისად, დამატებითი დოკუმენტების სასამართლოსთვის წარდგენა დირექტორისთვის პრობლემას არ უნდა წარმოადგენდეს. განცხადებაზე დამატებითი დოკუმენტების დართვა, რა თქმა უნდა, დადებითად შეიძლება შეფასდეს. რადგანაც, სასამართლოს შეცდომაში შეყვანას მაქსიმალურად გამორიცხავს და ნაკლები რისკი იქნება, რომ დირექტორს პასუხისმგებლობა დაეკისროს მიყენებული ზიანის ასანაზღაურებლად.

დირექტორის პასუხისმგებლობა

მეწარმეთა შესახებ 1994 წლის კანონი განცხადების წარდგენისათვის ხელმძღვანელობაზე უფლებამოსილ პირს 3 კვირიან ვადას აძლევდა, ხოლო შეუსრულებლობისათვის პასუხისმგებლობას ითვალისწინებდა¹⁶, აღნიშნულ ვალდებულებას 2007 წელს მიღებულ გადახდისუუნარობის საქმის წარმოების კანონის არსებობამდე განსაზღვრავდა სამეწარმეო სამართალი. მას შემდეგ, რაც მეწარმეთა შესახებ 2021 წლისა და ვალაუვალობის მოქმედი კანონი იქნა მიღებული, საკითხის მომწესრიგებელი ნორმა შინაარსობრივად იგივე აზრის მატარებელი დარჩა იმ განსხვავებით, რომ მეწარმეთა შესახებ კანონიდან პასუხისმგებლობის საკითხის განმსაზღვრელი იმპერატიურად დადგენილი ნორმა ამოღებულია. ხოლო რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ კანონი ვალდებუ-

12 რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ კანონი, მუხლი 44.1.

13 რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ კანონი, მუხლი 18.1 და 2 პუნქტი.

14 რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ კანონი, მუხლი 18.3.

15 რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ კანონი, მუხლი 44.2.

16 მეწარმეთა შესახებ კანონი, მუხლი 9.9. კონსოლიდირებული ვერსია – 15.07.2020.

ლების შეუსრულებლობისთვის სისხლის სამართლებრივ პასუხისმგებლობაზე მიუთითებს.¹⁷

საკასაციო სასამართლო ერთ-ერთ საქმეში განმარტავს, რომ საკორპორაციო სამართლის მიზნებისათვის საწარმოს ხელმძღვანელობა/წარმომადგენლობა ორმხრივი სახელშეკრულებო ურთიერთობის ფარგლებში მიღწეული შეთანხმებაა, რომლის ერთი მხარე – მომსახურების გამწვევი ვალდებულია, გასწიოს შეპირებული მომსახურება, ხოლო მეორე მხარე – გადაიხადოს საზღაური. ამ ტიპის შეთანხმება დამყარებულია განსაკუთრებულ ნდობაზე და უფლებით აღჭურვილ პირს, ფიდუციური ვალდებულების ფარგლებში, აძლევს სრულ დამოუკიდებლობას, იურიდიული პირის სახელითა და ხარჯზე განახორციელოს ყველა ის მოქმედება, რაც წესდებით გათვალისწინებული მიზნის მიღწევას შეუწყობს ხელს.¹⁸ სწორედ, მხარეთა შორის არსებული ხელშეკრულების ფარგლებში, ხელმძღვანელობაზე უფლებამოსილი პირი ვალდებულია დაადგინოს გადახდისუნარობა/მოსალოდნელი გადახდისუნარობა და კანონით დადგენილი 3 კვირის ვადაში განაცხადოს მის შესახებ. წინააღმდეგ შემთხვევაში, როგორც აღინიშნა, დირექტორზე გავრცელდება კანონით დადგენილი სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობა.

საკითხს ანალოგიურად აწესრიგებს მენარმეთა შესახებ ახალი კანონის 51-ე მუხლი. კერძოდ, ხელმძღვანელი ვალდებულია განაცხადოს გადახდისუნარობის/მოსალოდნელი გადახდისუნარობის შესახებ იგივე 3 კვირის ვადაში. საკითხის ქართული სამართლებრივი რეგულირება, გერმანიის ვალაუვალობის სამართლით გათვალისწინებული ნორმების ანალოგიურია. ეს ერთ-ერთი მაგალითია ქართულ-გერმანული სამართლის მჭიდრო კავშირისა, რომელიც ვალაუვალობის დარგის ჩამოყალიბების დღიდან ნათელი იყო და შემდგომში უფრო გაღრმავდა. გერმანიის კანონის – „გერმანიის ინზოლვენციის დებულების“ თანახმად, გადახდისუნარობის დადგენისთანავე, დაუყოვნებლივ, მაგრამ არაუგვიანეს 3 კვირისა, საწარმოს მართვა-

სა და წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილმა პირმა უნდა წარადგინოს განცხადება. განცხადების წარდგენის უგულებელყოფა ან დაგვიანებით წარდგენა იწვევს მართვასა და წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილი პირის სისხლის სამართლის ან/და ფინანსურ პასუხისმგებლობას.¹⁹

საკითხის სამართლებრივ რეგულირებაში, ავსტრიული ვალაუვალობის კანონი ძალიან ჰგავს გერმანულ კანონმდებლობას. COVID-19 პანდემიის დაწყების შემდეგ ავსტრიაში დირექტორის ვალდებულებებს განსაკუთრებული სიფრთხილით ეკიდებიან მის მიმართ არსებული პასუხისმგებლობის გამო. ფინანსური კრიზისის დადგომისას, მმართველი დირექტორების ზრუნვის მოვალეობა მოითხოვს, რომ მათ გულდასმით შეაფასონ პოტენციური გამოსასწორებელი საკითხები, რესტრუქტურისათვის შესაბამისი ზომები მიიღონ და გაითვალისწინონ გადახდისუნარობის განაცხადების წარდგენის ვადა. აღნიშნულ საკითხზე სასამართლო დავები დირექტორის წინააღმდეგ პანდემიის პერიოდში გაიზარდა. შესაბამისად, თუ დირექტორი არ შეასრულებს ვალდებულებას და არ დაიცავს კანონით გათვალისწინებულ ვადას, მას გაუჭირდება პასუხისმგებლობისგან თავის არიდება.²⁰ ქართული და გერმანული კანონებისაგან განსხვავებით, ავსტრიაში განცხადების წარდგენისათვის 60-დღიანი ვადაა დაწესებული, რომლის ხანგრძლივობაც, პანდემიის დროს, 160 დღემდე გაიზარდა.²¹

დირექტორის პასუხისმგებლობისგან ბათავისუფლება

მენარმეთა შესახებ კანონით, ხელმძღვანელზე დადგენილი ზრუნვის მოვალეობა, რომელიც მას გააჩნია კომპანიის მიმართ, რათა

17 რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ კანონი, მუხლი 16.1.

18 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2019 წლის 21 ოქტომბრის განჩინება. საქმე №ას-1077-2018. <<http://prg.supremecourt.ge/DetailViewCivil.aspx>> [ბოლო წვდომა: 22 ნოემბერი, 2022].

19 Brawn M., German Insolvency Law – an overview. p.3. <http://www.mayerbrown.com/-/media/files/perspectives-events/publications/2016/08/german-insolvency-law--an-overview/files/get-the-full-report/fileattachment/german_insovcency_oct_14_a4.pdf>

20 Exposure of Managing Directors of Austrian Corporate Entities in Times of COVID-19, February 2, 2022. <<http://knoetzi.com/exposure-of-managing-directors-of/>>

21 Austrian Insolvency Code, Section 69.2. <http://www.rautner.com/wp-content/uploads/2016/05/3645187_Austrian_Insolvency-Code_ENG.pdf>

მომგებიანობა გაიზარდოს, უნდა გამომდინარეობდეს „ბიზნეს გადაწყვეტილების მართებულობის“ კრეზუმფციიდან (ეს ინსტიტუტი ჩვენთვის ცნობილი 1829 წლიდან ხდება, ლუიზიანას შტატის უზენაესი სასამართლოს საშუალებით.²² შესაბამისად მიიჩნევა, რომ იგი განვითარებულია სასამართლოს მიერ.²³ აშშ-ის პრეცედენტული სამართლის მიერ შექმნილი აღნიშნული ინსტიტუტი, მსოფლიოს მრავალ სახელმწიფოში იქნა ინკორპორირებული.²⁴). თუ ხელმძღვანელი კეთილგონიერების ფარგლებში მოქმედებს იმ რწმენით, რომ მისი გადაწყვეტილება მიღებულია საზოგადოების საუკეთესო ინტერესების დაცვის მიზნით და ამ გადაწყვეტილების მიღებისას იგი ინფორმირებული იყო იმ ზომით, რაც მას მოცემულ ვითარებაში საკმარისად მიაჩნდა, ამ გადაწყვეტილების შედეგებისათვის კომპანიის დირექტორი დაცულია პირადი პასუხისმგებლობისაგან.²⁵

ხელმძღვანელი პირის პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლებას საქართველოს კანონმდებლობაც ითვალისწინებს. კერძოდ, მენარმეთა შესახებ 2021 წლის კანონის თანახმად, ხელმძღვანელი არ აანაზღაურებს ზიანს, თუ იგი გადაწყვეტილებას საკმარისი და სანდო ინფორმაციის საფუძველზე, სამენარმეო საზოგადოების ინტერესებიდან გამომდინარე, დამოუკიდებლად და ინტერესთა კონფლიქტის ან სხვათა ზეგავლენის გარეშე იღებდა.²⁶ პასუხისმგებლობის იმავე საფუძვლებს ადგენდა მენარმეთა შესახებ 1994 წლის კანონი. შესაბამისად, საკითხის ირგვლივ არსებობს საქართველოს სასამართლოების მყარი პოზიცია. მაგალითად, სასამართლო ანალოგიური საკითხზე საქმეების განხილვის დროს იყენე-

ბს Business Judgment Rule-ს, რათა დაადგინოს დარღვეულ იქნა თუ არა დირექტორთა მხრიდან ზრუნვის ვალდებულება. Business Judgment Rule-ის თანახმად, თუკი დირექტორი მოქმედებდა კეთილსინდისიერად, როგორც ჩვეულებრივ გონიერი ადამიანი იმოქმედებდა მის ადგილზე, იგი არ შეიძლება დადგეს პასუხისმგებლობის ქვეშ მხოლოდ იმ არასასურველი შედეგის გამო, რაც გადაწყვეტილებას მოჰყვა. იმის დასადაგენად, მოქმედებდა თუ არა დირექტორი აღნიშნული ვალდებულების შესაბამისად, სუბიექტური და ობიექტური ტესტის გავლაა საჭირო. შეფასების კრიტერიუმს წარმოადგენს ის გარემოება, რომ მისი ქმედება განხილულ იქნეს იმის მიხედვით, თუ როგორ იმოქმედებდა მის ადგილზე მყოფი ჩვეულებრივ საღად მოაზროვნე, გონიერი ადამიანი. დირექტორის პასუხისმგებლობა შესაძლოა დადგეს, თუკი დადგინდება, რომ მიღებულ იქნა დაუფიქრებელი და გაუაზრებელი გადაწყვეტილება, ან თუკი გაირკვევა, რომ არაფერი იქნა გაკეთებული შესაძლო დანაკარგის თავიდან ასაცილებლად.²⁷ იმისათვის, რომ პასუხისმგებლობა არ დადგეს, დირექტორის ნებისმიერი გადაწყვეტილება, პირველყოვლისა, მიმართული უნდა იყოს საზოგადოების ქონების გაბევრებისა და მისი შემოსავლების გაზრდისკენ.²⁸ 1994 წლის მენარმეთა შესახებ კანონისა და სასამართლოს პრაქტიკა დირექტორის პასუხისმგებლობის საფუძვლებთან დაკავშირებით მენარმეთა შესახებ ახალ კანონში გაერთიანდა და ახალი რედაქციით ჩამოყალიბდა.

დირექტორი რეაბილიტაციის რეჟიმში

გადახდისუნარობის საქმის წარმოების შესახებ კანონი, დირექტორის უფლებამოსილებებთან მიმართებაში მინიმალურ დათქმას აკეთებდა, ხოლო ახალი, რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ კანონი, შედარებით ვრცელ ჩარჩოს ადგენს. კერძოდ, მასში განსაზღვრულია

22 Millaudon v P., (2019). 8 Mart. (n. s.) 68, 77–78 (La. Supreme Court, 1829); Criddle, Miller & Sitkoff, the Oxford handbook of fiduciary law. p.877.
23 Fisch, (2000)The Peculiar Role of the Delaware Courts in the Competition for Corporate Charters, University of Cincinnati Law Review. p.1063.
24 Martinez G., (2017). Re-Examining the Law and Economics of the Business Judgment Rule: Notes for its Implementation in Non-US jurisdictions, Working Paper Series. p.5.
25 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2015 წლის 6 მაისი გადაწყვეტილება. საქმე №ას-1307-1245-2014. <[http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/+news-mnishvnelovani-ganmarteba78-\(1\).pdf](http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/+news-mnishvnelovani-ganmarteba78-(1).pdf)> [ბოლო წვდომა: 23 ნოემბერი, 2022].
26 მენარმეთა შესახებ 2021 წლის კანონი. 51.1.

27 თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 17 იანვრის განჩინება, საქმე №2/25704-15.
28 მიგრიული რ., (2021). სამეწარმეო სამართლის მოკლე სახელმძღვანელო, თბილისი, გამომცემლობა: სეზანი. გვ. 111-113.

დირექტორის უფლებამოსილების შეჩერება, მისი ვალდებულება და განუვლი შრომის ანაზღაურების რაოდენობა. კანონის 72-ე მუხლი, რომელიც დირექტორის უფლებამოსილების შეწყვეტას ეხება, განსაზღვრავს, რომ მას შემდეგ რაც, რეაბილიტაციის მმართველი დაინიშნება, დირექტორს უჩერდება „მენარმეთა შესახებ“ კანონით გათვალისწინებული უფლებამოსილებები, რაც ხელმძღვანელობასა და წარმომადგენლობას გულისხმობს. ასევე, თუ რეაბილიტაციის მმართველი მიიღებს გადაწყვეტილებას დირექტორმა მონაწილეობა მიიღოს რეაბილიტაციის პროცესის განხორციელებაში, იგი ვალდებული იქნება რეაბილიტაციის რეჟიმში დარჩეს. ამისათვის დირექტორი მიიღებს იმ გონივრულ ანაზღაურებას, რომლის რაოდენობასაც რეაბილიტაციის მმართველი განსაზღვრავს. დირექტორის საქმიანობის გაგრძელება გულისხმობს რეაბილიტაციის მმართველთან თანამშრომლობას, რეაბილიტაციის გეგმის შედგენასა და განხორციელებაში მონაწილეობის მიღებას.

კანონი ითვალისწინებს გარემოებას, როდესაც დირექტორის უფლებამოსილება რეაბილიტაციის მმართველის დანიშვნით არ ჩერდება და არც მისი გადაწყვეტილებით რჩება პროცესში. ეს გამონაკლისი განსაზღვრულია 99-ე მუხლის მე-3 და მე-4 ნაწილით, რაც გულისხმობს იმას, რომ ხელმძღვანელობაზე უფლებამოსილი პირი ანუ დირექტორი, ვალდებულია გადახდისუნარობის შესახებ განცხადების დასაშვებად ცნობისა და სასამართლოს მიერ განჩინების კანონიერ ძალაში შესვლიდან 15 დღის ვადაში, საგადასახადო ორგანოში წარადგინოს რეაბილიტაციის რეჟიმის დაწყებამდე წარუდგენელი დეკლარაციები, ხოლო უკვე წარდგენილში, თუკი შეცდომა აღმოჩენდება, შეუძლია შეცვალოს ან/და დაამატოს საგადასახადო კანონმდებლობის შესაბამისად. ამავე მუხლის მე-6 ნაწილით, თუ დირექტორი არ შეასრულებს აღნიშნულ ვალდებულებას, დადგება მისი პასუხისმგებლობის საკითხი და მიუხედავად ასეთი შემთხვევის დადგომისა, იგი არ გათავისუფლება დეკლარაციის წარდგენის ვალდებულებისაგან.

როგორც აღინიშნა გადახდისუნარობის საქმის წარმოების შესახებ კანონით, დირექტორის უფლებამოსილება მინიმალური იყო.

ის მხოლოდ მითითებას აკეთებდა იმაზე რომ, „რეაბილიტაციის პროცესში რეაბილიტაციის მმართველსა და საწარმოს დირექტორის უფლება-მოსილებათა წრეს განსაზღვრავს კრედიტორთა კრება“.²⁹ აქედან გამომდინარე, ირკვევა, რომ დირექტორი რეაბილიტაციის პროცესში იმდენად მიიღებდა მონაწილეობას, რამდენადაც კრედიტორთა კრება გადაწყვეტდა და მოინდომებდა პროცესში მის ჩართულობას.

როგორც ვხედავთ, ახალი კანონის შექმნისას, კანონმდებლებს დირექტორის უფლებამოსილებებსა და ვალდებულებებზე ნაყოფიერი შრომა გაუწევიათ. ცვლილებები, რომლებიც დირექტორს ეხება, ვფიქრობ, დადებითად აისახება რეაბილიტაციის რეჟიმზე. ცოდნა და გამოცდილება, რომელიც დირექტორს აქვს დაგროვებული მისი მმართველობისა და წარმომადგენლობისას, დადებითი იქნება როგორც მოვალის, ასევე რეაბილიტაციის პროცესი განხორციელებისთვის. ასევე, აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ კანონი არ განსაზღვრავს დირექტორის სტატუსს, რეაბილიტაციის პროცესში დარჩენისა და მის მიერ საქმიანობის გაგრძელებისას. როგორც ვხედავთ, დირექტორის საქმიანობა რეჟიმში რჩევით არ შემოიფარგლება. შესაბამისად, მრჩეველს ვერ ვუნოდებთ, რადგანაც იგი რეაბილიტაციის გეგმის შედგენიდან მის განხორციელებამდე პროცესშია ჩართული. დირექტორი, რომელიც რეაბილიტაციის პროცესში დარჩება, რა სახელის მატარებლად მოგვევლინება? კითხვას აჩენს სწორედ ის ფაქტი, რომ რეაბილიტაციის რეჟიმის დაწყებისა და დირექტორის პროცესში დარჩენა, დირექტორს იმ უფლებამოსილებების განხორციელების შესაძლებლობას ართმევს, რასაც „მენარმეთა შესახებ“ კანონი გულისხმობს. ასევე, საინტერესოა, რა ტიპის ხელშეკრულების გაფორმება მოხდება მასთან რეაბილიტაციის პროცესში. ეს იქნება „მენარმეთა შესახებ“ კანონით გათვალისწინებული ე.წ. სასამსახურო ხელშეკრულება თუ შრომით-სამართლებრივი? თუკი დირექტორი რეაბილიტაციის რეჟიმში იმავე სტატუსით დარჩება, რასაც „მენარმეთა შესახებ“ კანონი გულისხმობს, მასთან ვერ დაიდება შრომით-სამართლებრივი ხელშეკრულება,

29 გადახდისუნარობის საქმის წარმოების შესახებ კანონი, მუხლი, 44.4.

რადგანაც მასთან ურთიერთობას მაღალი ხარისხისა და დონისას უწოდებენ.³⁰

შპს-ის დირექტორთან დადებულ ხელშეკრულებას რომ „შრომითი ხელშეკრულება“ წოდებოდა, ამის წინააღმდეგი იყო სამართლის დოქტორი როინ მიგრიანი. მას მიაჩნია, რომ უფრო მართებული იქნებოდა, თუ დირექტორთან დადებულ ხელშეკრულებას „სასამსახურო ხელშეკრულება ერქმეოდა“, ან გერმანული სამართლის შესაბამისად, როგორც ის გვთავაზობდა – „საზოგადოების მართვის ხელშეკრულება“.³¹ მართალია „მენარმეთა შესახებ“ კანონში ეს საკითხი ღია აღარაა ახალი რედაქციის შესაბამისად, თუმცა რეაბილიტაციის რეჟიმში მისი სტატუსის დაუდგენლობა, იმედია, რეჟიმზე უარყოფით ზეგავლენას არ იქონიებს და შეივსება საკანონმდებლო ხარვეზი ან/და სათანადო პრაქტიკას დაადგენს სასამართლო.

დირექტორი სამენარმეო საზოგადოების მართვის აუცილებელი ორგანოა, რომლის მნიშვნელობაც საზოგადოების საქმიანობის სწორად წარმართვაში გადამწყვეტია,³² რასაც ცხადყოფს მენარმეთა შესახებ ახალი კანონით დადგენილი ნორმები. სწორედ, დირექტორის ინსტიტუტის მნიშვნელობის გათვალისწინებით, ვფიქრობ, ვალაუვალობის დარგში მის გარშემო არსებული ყველა საკითხი სათანადოდ მოწესრიგებული უნდა იყოს.

სასამართლო პრაქტიკის მიმოხილვა

მას შემდეგ რაც, 2021 წელს ძალაში შევიდა რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ კანონი, გადახდისუნარობის არაერთი განცხადება შევიდა

სასამართლოში, საიდანაც რეაბილიტაციის რეჟიმის მოთხოვნა 2-ჯერ გაიზარდა.

ერთ-ერთ საქმეში, სადაც მოვალის მიმართ გაიხსნა რეაბილიტაციის რეჟიმი, მოვალე რეჟიმში დირექტორის წარმომადგენლობით დარჩა, ანუ მართვაში იმყოფება მოვალე. ვალაუვალობის სამართალთან დაკავშირებით არსებობს სხვადასხვა სისტემა, რომელთა მიხედვითაც ქვეყნების ვალაუვალობის სამართლის სისტემები იმისდა მიხედვით ფასდებიან, აკმაყოფილებენ თუ არა ისინი საერთაშორისო სტანდარტებს.³³ 2020 წლის კანონი სწორედ საერთაშორისო სტანდარტებს დაუახლოვდა, როდესაც მოვალის მართვაში დარჩენა შემოიღო და მისი როლი გაააქტიურა მართვაში შესაბამისი ჩაბმით. მსგავს მოწესრიგებას გვთავაზობს, ასევე, ევროდირექტივა³⁴. მოვალის მართვაში დარჩენა ახალი ინსტიტუტია ჩვენს საკანონმდებლო სივრცეში. ვალაუვალობის სამართლის დარგის საერთაშორისო სტანდარტებთან დაახლოებასა და 2007 წლის კანონის ცვლილებაზე საუბარს არაერთი ლექცია და სამეცნიერო ნაშრომი მიეძღვნა, რათა სამართლიანად დარეგულირებულიყო როგორც მოვალის გაკოტრების, ისე მისი საწარმოების გადარჩენის, ანუ რეაბილიტაციის საკითხები.³⁵ აღნიშული მოვალის საქმიანობას წარმოადგენდა ავტოდრომით სარგებლობა და ღონისძიებების ორგანიზება. მოცემულ შემთხვევაში, მოვალეს გააჩნდა კრედიტორული მოთხოვნა 798 000 აშშ დოლარის ოდენობით, რაც დადასტურებული იყო უზენაესის სასამართლოს გადაწყვეტილებით და რომლის აღსრულების მიზნითაც განხორციელდა შესაბამისი ღონისძიებები. აღსრულების ღონისძიებებმა მოვალის სამართლებრივ-ეკონომიკური მდგომარეობა უფრო დაამძიმა. შესაბამისად, მან ვერ შეძლო მიმდინარე საგადასახადო და სასესხო

30 ჭანტურია ლ., ნინიძე თ., (2002). მენარმეთა შესახებ კანონის კომენტარი, მე-3 გამოცემა. გვ. 303.

31 მიგრიანი რ., (2003). შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებასა და დირექტორს შორის სამართლებრივი ურთიერთობის წარმოშობა და დასრულება, ჟურნალი: ნოტარიტი, სანოტარო და კერძო სამართლის მიმოხილვა N1. გვ.36.

32 ლაზარიშვილი ლ., (2009). ოფიციალური კონტრაქტი კომპანიის დირექტორთან, თანამედროვე საკორპორაციო სამართლის თეორიული და პრაქტიკული საკითხები, თბილისი, გამომცემლობა: მერიდიანი; თინათინ წერეთლის სახელმწიფოსა და სამართლის ინსტიტუტი. გვ.309.

33 შნიტგერი ჰ., მიგრიანი რ., (2011) გადახდისუნარობის შესახებ კანონი, დახასიათება და შედარება გაკოტრების საქართველოს კანონსა და საერთაშორისო სტანდარტებთან, თბილისი. გვ.12.

34 იხ. DIRECTIVE (EU) 2019/1023 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 20 June 2019. CHAPTER 2, Article 5.1. <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019L1023&qid=1649747230750>>

35 მიგრიანი რ., (2016) ქართული კერძო სამართლის საკითხები, მეორე შევსებული გამოცემა, თბილისი. გვ.145.

ვალდებულებების შესრულება. ყადაღის ღონისძიების ფარგლებში, საწარმოს შემოსავლები მთლიანად მიემართებოდა პირველი კრედიტორის ინტერესის დაკმაყოფილებისკენ, ეს კი, სხვა ვადამოსული და მოსალოდნელი ვალდებულებების დარღვევას იწვევდა. ვინაიდან საწარმოს მიმდინარე შემოსავლებით შეუძლებელი იყო ყველა კრედიტორული მოთხოვნის დაკმაყოფილება, მოვალემ მოითხოვა რეაბილიტაციის რეჟიმის გახსნა, რაც სასამართლოს მიერ დაკმაყოფილდა და მიღებულ იქნა განჩინება განცხადების დასაშვებად ცნობისა და რეაბილიტაციის რეჟიმის გახსნის თაობაზე.³⁶

პანდემიის პერიოდში ერთ-ერთმა მოვალემ სასამართლოს რეაბილიტაციის რეჟიმის გახსნის მოთხოვნით მიმართა. მისი საქმიანობის ძირითადი საგანი ღვინის, სპირტის, ბადაგის, წვენების, ხილის ღვინოების წარმოება, ბოთლებში ჩამოსხმა, რეალიზაცია და მსგავსი სხვა საქმეები იყო. გარდა ამისა, მოვალე ახორციელებდა კანონით ნებადართულ სხვა საქმიანობასაც, ფართების გაქირავება და ა.შ. როგორც განცხადებიდან ირკვევა, მოვალე ვერ ასრულებდა ვადამოსულ ვალდებულებებს, რომლებსაც განეკუთვნება როგორც საკრედიტო, სახელფასო, ასევე, საგადასახადო ვალდებულებები. განმცხადებელი გადახდისუნარიანობის დამადასტურებელ გარემოებებად უთითებს ლიკვიდურობის დეფიციტზე და ქონების რეალიზაციის პროცესის დაწყებას. ლიკვიდურობის დეფიციტის არსებობის დასადასტურებლად წარმოდგენილი დოკუმენტების მიხედვით, მოვალე უთითებს ფინანსთა სამინისტროს მიმართ არსებული დავალიანების გამო კახეთის სააღსრულებო ბიუროს წარმოებაში დაწყებულ სააღსრულებო წარმოების საქმეებს და სხვა სასესხო დავალიანებებს. როგორც მოვალე აღნიშნავს, მისი მთლიანი ვადამოსული ვალდებულებები 1 403 291.04 ლარს შეადგენს, რაც მისი მთლიანი აქტივების 51.28%-ია. განმცხადებლის მითითებით, იგი მომდევნო 30 დღის განმავლობაში ვერ ფარავდა მითითებულ ვადამოსულ ვალდებულებებს. განმცხადებელი უთითებ-

და უზრუნველყოფილ კრედიტორებზე, დებიტორული მოთხოვნებზე, მიმდინარე სასამართლო დავებზე და რეაბილიტაციის მიღწევის გონივრული ალბათობის შესახებ, ხოლო რეაბილიტაციის რეჟიმის გახსნის შემთხვევაში, მართვაში დირექტორის დატოვებაზე. განსახილველ შემთხვევაში, განმცხადებელმა მიუთითა ინფორმაცია და წარადგინა შესაბამისი მტკიცებულებები მოვალის ფინანსურ აქტივებსა და ვალდებულებებზე. ფინანსურ აქტივებთან დაკავშირებით განმცხადებლის განმარტებით, მის საკუთრებაშია უძრავი ქონება, მასზე განთავსებული შენობა-ნაგებობით და სხვადასხვა სახის მოძრავი ქონება. რაც შეეხება დებეტორულ დავალიანებებს, მოვალეს ჰყავს 4 დებიტორი, რომელთა მიმართ მოთხოვნების ოდენობა ჯამში შეადგენს 284 285,5 ლარს. რაც შეეხება ფინანსური მდგომარეობის ვალდებულებებს, მოვალეს ჰყავს კრედიტორები საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს, სსიპ შემოსავლების სამსახურისა და სხვა კრედიტორების სახით, რომელთა წინაშე არსებული ვალდებულებები საერთო ჯამში შეადგენს 1 403 291.04 ლარს; რეაბილიტაციის მიზნის მიღწევის გონივრულ ალბათობასთან დაკავშირებით განმცხადებელი უთითებს, რომ მოვალეს გაფორმებული აქვს სავაჭრო ხელშეკრულება ყაზახეთის ერთ-ერთ ფირმასთან მოვალისათვის 7 500 000 აშშ დოლარის ღირებულების 3 500 000 ერთეული ბოთლი ღვინის შეკვეთასთან დაკავშირებით; მოვალე ასევე უთითებდა სხვა სახის საქმიანობებზე, რომელთა განხორციელების შემთხვევაშიც მისი ფინანსური მდგომარეობა გაუმჯობესდებოდა. ასევე საკუთრებაში არსებულ 5 000 ტონის ტევადობის ქურჭელზე და ყურძნის გადამამუშავებელ 7 ხაზზე, სასაწყობე ფართზე, რომელიც იჯარის ხელშეკრულების საფუძველზე ყოველთვიურად შემოსავლის სახით იღებს 3 000 ლარს. საერთო ჯამში მოვალის საქმიანობიდან მიღებულმა შემოსავალმა წელიწადში შესაძლოა შეადგინოს 1 335 853 ლარი, ეს კი, მოვალეს მისცემს შესაძლებლობას, დაახლოებით 3 წლის განმავლობაში მთლიანად დაფაროს არსებული ფინანსური ვალდებულებები და ამავედროულად, შეძლოს განვითარება. მოვალის აქტივებისა და ვალდებულებების შეფასების საფუძველზე, სასამართლომ მოვალის მოთხოვნა დააკ-

36 თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 20 დეკემბრის განჩინება, საქმე N2/32145-21. <<http://matsne.gov.ge/document/view/5352736?publication=0>> [ბოლო წვდომა: 24 ნოემბერი, 2022].

მაყოფილა და მის მიმართ გაიხსნა რეაბილიტაციის რეჟიმი.³⁷

2019-2020 წელს გავრცელებულმა კორონავირუსის პანდემიამ უდიდესი ზეგავლენა იქონია მსოფლიოს მასშტაბით ყველა სფეროზე. შესაბამისად, ვირუსმა თავისი კვალი ბიზნესის ყველა სფეროს დაატყო, განსაკუთრებით კი, კვების ობიექტებს, რომელთა გადახდისუნარობის შედეგმა არ დააყოვნა. მაგალითად, ერთ-ერთმა მოვალე კომპანიამ, რომელმაც გადახდისუნარობის საქმის წარმოების გახსნა მოითხოვა რეაბილიტაციის რეჟიმით და რომელიც საქმიანობდა მომსახურების სფეროში, კერძოდ, სარესტორნე ბიზნესში, პანდემიის მიზებით დაიწყო გადახდისუნარობის პროცესი. გამომდინარე იქედან, რომ მოცემულ კომპანიას არ გააჩნდა ლიკვიდური აქტივები, ვადამოსული ვალდებულებების შესასრულებლად, გახდა გადახდისუნარო – რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ კანონის მე-7 მუხლის 1-ელი პუნქტის საფუძვლით. მოვალის მიერ განცხადებასთან ერთად წარდგენილი იქნა რეაბილიტაციის გეგმის პროექტი, რომელიც ითვალისწინებდა მოვალის ფინანსური სიძნელეების გადაჭრას და კრედიტორთა მოთხოვნების დაკმაყოფილების ეფექტურ გზებს. გეგმის თანახმად, კომპანიას გააჩნდა შესაბამისი რესურსი და პოტენციალი, რათა წარმატებით გაეგრძელებინა თავისი საქმიანობა პანდემიის დასრულების შემდეგ. მოვალის წარდგენილი განცხადება სასამართლოს მიერ დაკმაყოფილდა, რაზეც მიმდინარეობს გადახდისუნარობის საქმის წარმოება რეაბილიტაციის რეჟიმით.³⁸

დასკვნა

ყოველივეს გათვალისწინებით, დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას შემდეგი: ხელმძღვანელობაზე უფლებამოსილი პირი ვალდებულია დაადგინოს გადახდისუნარობა/

მოსალოდნელი გადახდისუნარობა. მისი მოქმედება კანონისა და ბიზნესის ინტერესების ფარგლებში უნდა ექცეოდეს და მას არ უნდა სცდებოდეს, ხოლო მის მიმართ პასუხისმგებლობის დაკისრება ინდივიდუალურ შეფასებას საჭიროებს მტკიცებულებების, მოქმედებისა თუ უმოქმედობის გაანალიზების საფუძველზე. გარდა ამისა, არ შეიძლება მივიჩნიოთ, რომ მოვალის გადახდისუნარობა/მოსალოდნელი გადახდისუნარობა ყოველთვის გამომდინარეობს მეწარმე სუბიექტის ქმედებიდან ან/და უმოქმედობიდან. როგორც პრაქტიკულმა მაგალითებმა ცხადყო, მოვალის გადახდისუნარობა/მოსალოდნელი გადახდისუნარობა საწარმოს ჩვეულებრივი საქმიანობიდან გამომდინარე, კრიზისის გარდა, შეიძლება გამოიწვიოს სხვადასხვა ფაქტორმა, ფორსმაჟორმა ან ისეთმა გარემოებამ, როგორც 2019-2020 წელს გავრცელებული კორონავირუსის პანდემია იყო.

როგორც კანონის ანალიზმა გვიჩვენა, გარკვეულ შემთხვევებში აუცილებელია საკანონმდებლო ჩარჩოს შექმნა, რათა დირექტორის მიმართ არსებულ საკითხებთან დაკავშირებით ბუნდოვანება გაქარწყლდეს.

კვლევის საფუძველზე შეიძლება დავასკვნათ, რომ აუცილებელია კანონმდებლის მიერ განიმარტოს მოსალოდნელი გადახდისუნარობა და დადგინდეს, თუ რა ეტაპიდან არის შესაძლებელი საწარმოს მიჩნევა „მოსალოდნელ გადახდისუნარობაში“ მყოფ სუბიექტად.

ასევე, კანონი უნდა ადგენდეს არასწორად წარდგენილ განცხადებაზე პასუხისმგებლობის ფარგლებს. უნდა განისაზღვროს შეფასების კრიტერიუმები და სტანდარტი. მოქმედი კანონის თანახმად, მიყენებული ზიანის ოდენობას განსაზღვრავს მოსამართლე, რაც მის ინდივიდუალურ შეხედულებაზეა დამოკიდებული. ვფიქრობ, ეს ყოველთვის დავის საგანი იქნება მხარეთა შორის, რაც დამატებით დავასა და ხანგრძლივ პროცესებს წარმოშობს.

აღსანიშნავია, რომ მოქმედი კანონი არ განსაზღვრავს დირექტორის სტატუსს რეაბილიტაციის პროცესში დარჩენისა და მის მიერ საქმიანობის გაგრძელების შემთხვევაში. შესაბამისად, მართებული იქნება, თუ განისაზღვრება რეაბილიტაციის რეჟიმში მისი სტატუსი და საკითხი ბუნდოვნად არ დარჩება.

37 თბილისის საქალაქო სასამართლოს განჩინება, საქმე N2/5373-22. <<http://matsne.gov.ge/document/view/5410220?publication=0>> [ბოლო წვდომა: 24 ნოემბერი, 2022].

38 თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 23 აპრილის განჩინება, საქმეზე N2/8629-21. <<http://matsne.gov.ge/ka/document/download/5158898/0/ge/pdf>> [ბოლო წვდომა: 24 ნოემბერი, 2022].

ჩვეულებრივ, ქართულ საკანონმდებლო სივრცეში, დირექტორის უფლება-მოვალეობები განიხილება სამეწარმეო სამართლის ფარგლებში, თუმცა იგი არანაკლებ აქტიურობით გამოირჩევა ვალაუვალობის დარგში, კერძოდ, რეაბილიტაციის რეჟიმში, რომელ-

საც უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ბიზნეს სუბიექტებზე. რეაბილიტაციის რეჟიმისა და მასში დირექტორის ინსტიტუტის მნიშვნელობის გათვალისწინებით, მიმაჩნია, რომ კანონი სათანადოდ უნდა მოწესრიგდეს არსებული რეკომენდაციების გათვალისწინებით.

ბიბლიოგრაფია:

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ბაქაქური ნ., გელტერი მ., ცერცვაძე ლ., ჯუღელი გ., (2019). საკორპორაციო სამართალი სახელმძღვანელო იურისტებისათვის.
2. ლაზარიშვილი. ლ., (2009). ოფიციალური კონტრაქტი კომპანიის დირექტორთან, თანამედროვე საკორპორაციო სამართლის თეორიული და პრაქტიკული საკითხები, თბილისი, გამომცემლობა: მერიდიანი; თინათინ წერეთლის სახელმწიფოსა და სამართლის ინსტიტუტი.
3. მიგრიული, რ., (2021). სამეწარმეო სამართლის მოკლე სახელმძღვანელო, თბილისი: შპს სეზანი.
4. მიგრიული, რ., (2016). ქართული კერძო სამართლის საკითხები, მეორე შევსებული გამოცემა. თბილისი.
5. მიგრიული, რ., (2003). შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებასა და დირექტორს შორის სამართლებრივი ურთიერთობის წარმოშობა და დასრულება, ჟურნალი: ნოტარიატი, სანოტარო და კერძო სამართლის მიმოხილვა N1.
6. მესხიშვილი ქ., ბათლიძე გ., ამისულაშვილი ნ., ჯორბენაძე ს., (2021). გადახდისუნარობის საქმის წარმოების საფუძვლები რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ საქართველოს კანონის მიხედვით, გამომცემლობა: GIZ, თბილისი.
7. მახარობლიშვილი, გ., (2015). კორპორაციათა მართვის ზოგადი ანალიზი, (შედარებით-სამართლებრივი კვლევა) თბილისი, გამომცემლობა: იურისტების სამყარო.
8. შნიტგერი, ჰ. მიგრიული, რ., (2011). გადახდისუნარობის შესახებ კანონი. დახასიათება და შედარება გაკოტრების საქართველოს კანონსა და საერთაშორისო სტანდარტებთან, თბილისი, გამომცემლობა: სიესტა.
9. ჯუღელი, გ., (2010). კაპიტალის დაცვა სააქციო საზოგადოებაში, თბილისი.
10. ქანტურია, ლ. ნინიძე, თ., (2002). მეწარმეთა შესახებ კანონის კომენტარი, მე-3 გამოცემა.
11. Braun B., (2010). (Hrsg.) InsO Kommentar, 4. Aufl. § 18, Rn.

12. Brawn M., German Insolvency Law – an overview.
13. Exposure of Managing Directors of Austrian Corporate Entities in Times of COVID-19, February 2, 2022.
14. Fisch., (2000). The Peculiar Role of the Delaware Courts in the Competition for Corporate Charters, University of Cincinnati Law Review.
15. Martinez G., (2017). Re-Examining the Law and Economics of the Business Judgment Rule: Notes for its Implementation in Non-US jurisdictions, Working Paper Series.
16. Millaudon v P., (2019). 8 Mart. (n. s.) 68, 77-78 (La. Supreme Court, 1829); Criddle, Miller & Sitkoff, the Oxford handbook of fiduciary law.
17. Shalchi A., (2022). Directors' responsibilities during insolvency, House of Commons Library, 11 February.
18. Shalchi A., (2021). Corporate Insolvency and Governance Act 2020, House of Commons Library, 5 October.

ნორმატიული მასალა:

1. გადახდისუნარობის საქმის წარმოების შესახებ კანონი. <<http://matsne.gov.ge/document/view/23572?publication=31>> [ბოლო წვდომა: 24 ნოემბერი, 2022].
2. განმარტებითი ბარათი, „რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტზე. <<http://info.parliament.ge/file/1/BillReviewContent/245931>> [ბოლო წვდომა: 24 ნოემბერი, 2022].
3. მეწარმეთა შესახებ საქართველოს კანონი. <<http://matsne.gov.ge/document/view/5230186?publication=0>> [ბოლო წვდომა: 24 ნოემბერი, 2022].
4. რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ კანონი. <<http://matsne.gov.ge/document/view/4993950?publication=0>> [ბოლო წვდომა: 24 ნოემბერი, 2022].
5. Austrian Insolvency Code. <http://www.rautner.com/wp-content/uploads/2016/05/3645187_Austrian_Insolvency-Code_ENG.pdf> [ბოლო წვდომა: 24 ნოემბერი, 2022].
6. DIRECTIVE (EU) 2019/1023 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 20 June 2019.

სასამართლო პრაქტიკა:

1. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2015 წლის 6 მაისი გადაწყვეტილება. საქმე N2ას-1307-1245-2014. <[http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/+news-mnishvnelovani-ganmarteba78-\(1\).pdf](http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/+news-mnishvnelovani-ganmarteba78-(1).pdf)> [ბოლო წვდომა: 24 ნოემბერი, 2022].
2. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2019 წლის 21 ოქტომბრის განჩინება. საქმე N2ას-1077-2018. <<http://prg.supremecourt.ge/DetailViewCivil.aspx>> [ბოლო წვდომა: 24 ნოემბერი, 2022].
3. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 17 იანვრის განჩინება, საქმე N2/25704-15.
4. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 20 დეკემბრის განჩინება, საქმე N2/32145-21. <<http://matsne.gov.ge/document/view/5352736?publication=0>> [ბოლო წვდომა: 24 ნოემბერი, 2022].
5. თბილისის საქალაქო სასამართლოს განჩინება, საქმე N2/5373-22. <<http://matsne.gov.ge/document/view/5410220?publication=0>> [ბოლო წვდომა: 24 ნოემბერი, 2022].
6. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 23 აპრილის განჩინება, საქმეზე N2/8629-21. <<http://matsne.gov.ge/ka/document/download/5158898/0/ge/pdf>> [ბოლო წვდომა: 24 ნოემბერი, 2022].